

1. ЗАДАЧА:

Чужденец изучавал думите за превозни средства в български и искал да намери примери в корпус с изречения. Помнел само формата за мн.ч. на думата *кола*, но знаел, че като я напише, търсачката ще му върне резултати с всички форми на думата. Избрал първите 20 изречения, но се оказало, че някои от тях не отговарят на търсенето.

а) Помогнете му да избере правилните примери, като знаете, че програмата намира основна форма на въведената дума независимо от нейното значение и генерира всички възможни словоформи.

1. Авторката горяла от желание да види първата кола, излязла от печат, за да повярва, че книгата ще види бял свят.
2. Баба Илийца се преборила с кола и преминала реката с ладията.
3. Великият водач на клана Уорсонг линееше в каютата.
4. Доставях една пратка до адрес със служебната кола, когато един джип рязко спря пред мен.
5. Извън колата беше много студено.
6. Калина дойде в офиса и започна да командва – тя коли, тя беси.
7. Както препуска жребец, с колесница победа донасящ, който стремглаво лети по полето, подскачайки леко, тъй и Ахил запрямата чевърсти нозе и колени.
8. Колата беше приятно студена и нямах търпение да я изпия.
9. Купиха му ново колело за Коледа и го пренесоха с влака.
10. Механизмът на машината беше направен от зъбчати колела.
11. Много често и двата клана се борели за надмощие.
12. Момчето гледаше в колената си по време на пътуването.
13. Не, благодаря ви, но още една кола няма да ни е излишна.
14. Онази сутрин той пресмяташе волските коли и товарните коне, с които разполагахме.
15. Пикапът ми беше единствената кола отпред.
16. При лабораторни изследвания откриха златисти стафилококи и ешерихия коли.
17. Птиците закръжсиха ниско над колите, сякаш искаха да отпият направо от чашиите ни.
18. Реното на Коля отказа да потегли.
19. Селяните се накачиха по колите и фургоните и заплюяха с юздите.
20. Тръгна с нощния влак към морето, натоварен с една кола багаж и две котки под мишница.

б) За всяко от изреченията посочете думата, заради която е попаднало в отговорите.

в) Защо намерената дума е била включена в резултатите от търсенето. За всяко изречение изберете най-подходящия от отговорите:

А. графично съвпадение на всички форми на търсената дума с формите на намерената дума;

Б. търсената и намерената думи нямат графично съвпадащи словоформи, но съществува друга дума, която има графично съвпадаща словоформа и с двете;

В. графично съвпадение на някоя от формите на намерената дума с основната форма на търсената дума;

Г. графично съвпадение на някоя от формите на търсената дума с основната форма на намерената дума;

Д. графично съвпадение на форма на намерената дума, различна от основната ѝ форма, с форма на търсената дума, различна от основната ѝ форма.

РЕШЕНИЕ:

Програмата за търсене на примери в корпус намира основната форма на въведената дума и независимо от значението генерира всичките ѝ словоформи (тази съвкупност от словоформи наричаме *парадигма* на думата). Тъй като въведената дума е *коли* (мн. ч. на думата *кола*), тази словоформа се оказва част от парадигмата няколко различни думи, сред които:

1. Автомобил.
2. Превозно средство с четири колелета, теглено от кон, магаре, волове.
3. Съкратено название на напитката кока-кола.
4. Определен брой страници от книга, който се използва за установяване на обема ѝ (печатна кола).
5. Количеството, което се побира в кола, напр. *една кола хора*.
6. Производна форма на *кол* (ед. ч. непълен член).
7. Производна форма на *кол* (бройна форма).
8. Производна форма на глагола *коля*, вкл. думи, които съвпадат графично с някои от глаголните форми (напр. съществителните *клан/а*, *колело*, *колела*, *колена/та*, *колени*, същ. собствено *Коля*)
9. Част от същ. собствено *Ешерихия коли*

Ето защо някои от изреченията, които са върнати като резултат от заявката, всъщност не отговарят на търсенето. За всяко от изреченията по-долу са дадени отговорите на подточка а) и в) и е подчертана думата, заради която е попаднало в резултатите:

1. *Авторката горяла от желание да види първата кола, излязла от печат, за да повярва, че книгата ще види бял свят.* – неправилен, А
2. *Баба Илийца се преборила с кола и преминала реката с ладията.* – неправилен, В
3. *Великият водач на клана Уорсонг линейше в каютата.* – неправилен, Б
4. *Доставях една пратка до адрес със служебната кола, когато един джип рязко спря пред мен.* – правилен, А
5. *Извън колата беше много студено.* – правилен, А
6. *Калина дойде в офиса и започна да командва – тя коли, тя беси.* – неправилен, Д
7. *Както препуска жребец, с колесница победа донасящ, който стремглаво лети по полето, подскачайки леко, тъй и Ахил запремята чевръсти нозе и колени.* – неправилен, Б
8. *Колата беше приятно студена и нямах търпение да я изпия.* – неправилен, А
9. *Купиха му ново колело за Коледа и го пренесоха с влака.* – неправилен, Б
10. *Механизмът на машината беше направен от зъбчати колела.* – неправилен, Б
11. *Много често и двата клана се борели за надмощие.* – неправилен, Б
12. *Момчето гледаше в колелата си по време на пътуването.* – неправилен, Б
13. *Не, благодаря ви, но още една кола няма да ни е излишна.* – не може да се определи, А
14. *Онази сутрин той пресмяташе волските коли и товарните коне, с които разполагахме.* – правилен, А

15. Пикапът ми беше единствената кола отпред. – правилен, А
16. При лабораторни изследвания откриха златисти стафилококи и ешерихия коли. – неправилен, Г
17. Птиците закръжиха ниско над колите, сякаш искаха да отпият направо от чашиите ни. – не може да се определи, А
18. Реното на Коля отказа да потегли. – неправилен, Б
19. Селяните се накачиха по колите и фургоните и заплюяха с юздите. – правилен, А
20. Тръгна с нощния влак към морето, натоварен с една кола багаж и две котки под мишница. – неправилен, В (думата се използва в значение за количеството, при което *кола* не се използва във всички словоформи, възможни при *кола* със значение на „автомобил превозно средство“, срв. можем да кажем *една кола багаж*, но не можем да кажем *колата багаж*, също: *две коли багаж*, *двете коли багаж*) / Г (приема се за верен и този отговор, тъй като значението не е формулирано в тълковните речници).

– Дават се допълнителни точки по преценка на проверяващите за частично правилни отговори.